

Pesta 4 | 6 juniu.

Va eși dominec'a, | Redact. : strad'a arborelui verde nr. 40.

Nr. 23.

Anulu VIII, — 1872.

Pretiuu pe anu 10 fl., pentru Roman'a 2 galbeni.

Schitie din istori'a teatrului.

(Discursu rostitu in adunarea gen. pentru teatru, tienuta in Satu-mare la 1 maiu.)

(Urmare.)

Dupa revolutiunea lui Tudoru mai multi boeri, patrioti buni, fura siliti a emigrá in tieri straine. Unii dintre ei se retraseru la Brasiovu si acolo formara o societate secreta. Capii si fondatorii ei fura Nicolae Vacarescu, Grigorie Balanu si Const. Campianu. Afara de acestia societatea mai avea si alti membri. Societatea acést'a, afara de interesulu seu politicu, avea si o programa literaria: compunerea unui dictionariu romanu si formarea unei gramatice romane.

Restituindu-se pacea, multi dintre boeri se intornara in tíera. Dar unulu dintre capi Nicolae Vacarescu morì la Brasiovu; Const. Campianu fu numitu de voda Grig. Ghica primu consilieriu alu seu. Dintre toti remase numai Const. Golescu.

Intornandu-se din caletorfile sale acestu mare patriotu, facù cunoseinti'a lui Heliade, carele atunce erá sucesorulu nemoritoriului Lazaru, dandu lectiuni de gramatica, geografia si matematica in scól'a din St. Sav'a.

Resultatulu cunoseintiei lui Const. Golescu cu Heliade fu formarea unei nóue societâti secrete. Principiile conducatorie ale acestei societâti fura aceste: 1) scól'a din St. Sava sê se implínésca si sê se innaltie la gradulu de co-

legiu. Dupa modelulu acesteia sê se creedie al-t'a in Craiova; 2) crearea scóloru normale in capital'a fía-carui judetiu prin elevii esíti din colege; 3) crearea scóloru primarie in fía-care satu; 4) fondare de diuarie séu gazete in limb'a romana; 5) abolitiunea monopolulu tipograficu; 6) incuragiarea spre traductiuni in limb'a patriei, si tiparirea acestora; 7) formarea unui teatru natiunалу; 8) staruire spre esítrea din regimulu fanariotu prin reforme intiepte séu renoirea primeloru institutiuni ale tieriei.

Dar o societate secreta nu potea sê faca multu intru propagarea acestoru principii salutare. Trebuiá o procedura pe fatia, legala. Deci se infiintiá o societate publica, numita „Societate literaria“, la care luara parte toti ómenii de frunte din caș'á, intre altii chiar si cei trei frati ai demnitoriului Grigoriu Ghica, adeca Micalache, Alesandru si Constantinu.

Societatea acést'a tienea adunâri si formá unu felu de casina in cas'a lui Const. Golescu. Siedintiele se tieneau sér'a si atrasera atentiu-nea totororu patriotiloru adevirati. In aceste serate se puse temeli'a literaturiei natiunale. Aice se cetira primele produse ale puciniloru

literati romani de pe acele timpuri, între cari binemeritatulu nostru Heliade eluptă admirațiunea toturora, și înaltă limb'a română la demnitatea sa națională. Dinsulu cetî o gramatică a limbii române, care se tipări în anul următoriu la Sibîu, și mai multe poezii traduse din Lamartine, cari avură unu efect mare. Totu în aceste serate se cetî și gramatic'a lui Georgiu Goleșcu, care se tipări în 1840 în tipografi'a lui Heliade.

Primulu resultatu mai importantu alu acestei societăți fu numirea unui comitetu de către Grigoriu Ghica, care compuse regulamentul organicu pe datine române.

În toamnă anulului 1827 ivindu-se cium'a în București, Heliade împreună cu elevulu seu Capățineanu, inițiatu de dinsulu ca alu treile membru în secretele societății, se retrase la moșia Goleșci. Nu peste multu sosî și proprietariulu moșiei, Const. Goleșcu.

Și acolo, departe de sgomotulu Bucureșeanu, acești trei barbati subscriseră în altariulu bisericeii juramentulu secretu, de a lucra pentru realizarea principiilor salutare citate mai susu.

Regretu, că nu pot publică aice juramentulu acel'a întregu. În „Isacharu“-lu lui Heliade, de unde scoși toate datele de până acuma, precum și cele următoare, se găsește numai pasajulu acest'a:

„Jurăm în cele după urma, că nici o păta de sange, nici o violare nu va întina împlinirea îndetoririlor noastre!“

După subsemnarea juramentului, Capățineanu se mută la Craiova, unde fu numitu profesorulu la școl'a fondată de a se propune într'ins'a pentru prim'a oră gramatic'a, literatur'a și științele în limb'a română; Heliade petrecu erna la Goleșci și în primăver'a venitoria se duse la Sibîu, spre a tipări gramatic'a sa. Într'aceea venira muscalii, cari iubiau pe Const. Goleșcu. Cuartiriulu generalu avea trebuința de buletine de resbelu. Acest'a ocaziune pareă binevenită lui C. Goleșcu, pentru a se poté începe unu diariu românesc. Scrisă dăra la Sibîu lui Heliade sê se întorca la București, și ceru în numele acestuia concesiune spre începereă „Curierulu Romanu.“

Heliade cumpără tipografi'a stabilită la Mavrogene și fondă numai decătu primulu diariu românesc.

Nu peste multu se mai fondă și o alta foia, care apară sub titlulu: „Adușu literariu la Curierulu Romanu“, — și esia în brosiure lu-

narie, încependu cu regule de stilu și cu traducțiuni din lord Byron.

Abi trecu înse unu anu, și binemeritatulu Const. Goleșcu mori. Heliade remase singuru în București, căci Capățineanu eră profesorulu la Craiova, într'aceea înse făcu cunoscința lui Ioanu Campinianu, caruia i comunică program'a societății secrete, și i spuse cu parere de reu, că pentru evenimintele resbelulu societătea literaria s'a desființiatu.

Campinianu și Heliade se întruniră pentru realizarea ideilor salutare și făcură o însoțire nouă, numită: „Societate filarmonica“, careă avea misiunea sê împlinêscă articoli 6 și 7, din principiile înșirate mai susu.

Totii patrioții adeverați împinara cu căldura acest'a societate și în scurtu timpu subscriseră 1077 de galbeni pe anu.

Afara de aceste subscrieri, se mai făcură și alte dotări. C. Manu lasă prin testamentu pentru teatru naționalu și edificarea lui 2000 galbeni; Costachi Răști daru pentru tipărirea pieselor dramatice lei un'a mia; I. Campinianu, afara de cei 48 de galbeni subscriși pe anu, daru 110 galbeni și mai târziu 18 mii de lei, cu cari s'a plătitu deficitulu școlii; Nicolae Danielopulu a donatu la mai multe reprezentațiuni stofele pentru garderoba; Heliade, afara de cei 36 galbeni pe anu, mai daru încă banii încuși pentru anunțurile publicate în „Curierulu Romanu.“ Acesta sumă se urcă la 40 mii lei.

Adunându-se paralele, societatea se constituî numai decătu. Directorulu se alege neobșitul Heliade. Apoi se înființă o școlă, unu felu de conservatoriu teatralu, unde tinerii cari se otariră a închină talentele lor Thaliei române, studiara literatur'a, declamațiunea și artea musicală.

Acestu cursu dură șapte luni. În acestu timpu elevii școlii dramatice studiara două drame clasice: „Fanatismulu“ de Voltaire și „Amfitrionu“ de Molière.

Nu peste multu direcțiunea anunță Bucureștilor o surprindere pre plăcută, *prim'a reprezentatiune teatrală*.

Dia de 29 augustu 1834 este memorabilă în analele culturii noastre naționale. În această dia se tienu prim'a reprezentatiune teatrală în București în limb'a română. Pies'a cu care se deschise scen'a română, fu „Fanatismulu“ drama de Voltaire, — tradusă de Heliade.

Anunțurile invitătorie făcură senzațiune mare nu numai în capitală, dar în totă țier'a.

Si cu dreptu cuventu. In momintele acele se puse temelja la marele edificiu alu civilisatiunii natiunale, se puse basea desvoltării limbii noastre.

La ór'a anunciata sal'a teatrului de atunci erá indesuita de ascultatori, toti doriau a fi de fatia la acést'a serbatóre natiunala, toti acceptau cu doru sê auda limb'a romana cea sónora resonandu de pe scena.

In fine momentulu multu doritu sosì. Cortin'a se redicà, si aparù pe scena zelosulu Heliade. Aplause frenetice si urári entusiastice resunau din tóte partile. Bucuri'a si fericirea culminara in tóte animele.

Dupa incetarea expresiunilor de entusiasm natiunala, Heliade cu anima palpitanda de bucuria rosti unu cuventu de deschidere, si intre altele díse:

„In vreme de siepte luni, domnii mei, s'a facutu unu micu cursu de literatura, spre a pregatí pe scolari intru a simtí frumusetile poetiloru dramatici. S'au exercitatu scolarii la declamatiune, dandu-li-se inainte mai multe scrieri in prosa si in versuri, s'au deprinsu pe câtu a iertatu vremea in music'a vocala, si au inceputu spre gratíós'a mladiere a trupului exercitiunile dantiului.

„Am dísu, cá in timpu de siepte luni ca prin minune s'au sevêrsítu atâte lucruri. Póte cá zelulu meu, domnii mei, me face a marí lucrurile. Domnii profesori inse, mai modesti de câtu mine, ve infatísiédia scolarii domnia-loru nu cu truff'a de formatori ai unui teatru, ci numai ca sê arete dvóstre rodulu ce a potutu aduce . . .

„Cercetarea de asta-di va dá semne si pentru vítoriu; ve recomandú pe acesti tineri scolari, ce cutediara a bravá prejudetiele epocei, si a se face obiectulu criticeii limbiloru veninóse.

„Sum incredintiatu, domnii mei, cá precum ati cunoscutu câtu este de trebuintia unu teatru natiunala, asemenea cunósceti si câte trebuescu unii june ca sê póte cutediá a se numí unu bunu artistu séu actoru: unu chipu interesantu, unu corpu binecrescutu si mladiosu, unu glasu sonorú si placutu, unu sufletu trufasiu si indresnetiu, o anima de flacara, o crescere ingrigita, intr'unu cuventu, o cunoscintia fórte cu scumpetate a artiloru celoru frumóse; si nesce asemenea ómeni, domnii mei, sunt fórte rari in societate, cari sê unésca intru sine darurile firesci cu midilócele invetiaturei. Prin urmare nici Europ'a intréga nu se va poté falí adesea cu artisti buni; si multu va mai trece,

pana sê mai aiba unu alu doile Talma, déca teatrulu nu se va face o cariera onorabila pentru tinerime, si déca junele ce se otaresce a infruntá prejudetiele, ce esistu despre scena, va fi socotitu de concetatiunii si parintií sei unu Paria politicu, ca unu comediantu lasatu in voi'a intemplării si sperandu a-si scóte hran'a, acceptandu de la bunavointi'a privitoriloru. De se va face inse o directiune sub ingrigirea guvernului, si déca actorii se voru socotí ca nesce slujbasi ai statului spre formarea naravuriloru si a limbii natiunale, atunci in adeveru junii cu talente, cu invetiatura si binecrescuti, vomu vedé, cá fara téma de critic'a limbiloru veninóse se voru suí pe scena si voru formá teatru natiunala astu-felu cum sê ffa de exemplu si la alte popóre.

„Rodulu ce s'a facutu in vremea acést'a de siepte luni, asta séra se póte vedé inaintea dvóstre.“ *)

Aplause frenetice resunara din tóte anghiurile salei dupa cuvintele ultime ale lui Heliade.

Apoi se incepù represintatiunea. Trecura câte-va minute si in scurtu timpu publiculu devení cuceritu. Aplausele se renoira la fía-care momentu si toti ascultatorii se 'ntreceau in entusiasm.

Afara de „Fanatismulu“ se mai esecutá si o cavatina a lui Belini, numita Piratulu.

In fine publiculu se imprasciá multiamitu, ducéndu cu sine cele mai placute suneniri.

Va fi interesantu sê amintimu aici si pe acei bravi juni romani cari pentru prim'a óra se resolvira a bravá tóte prejudetiele societátii despre scena, si carii pentru prim'a-óra representara o drama in limb'a romana. Acestia sunt: Nicu Andronescu, Ioanu Curie, Nicolae Diamantu, Raliti'a Mihaileanu, Costache Mihaileanu, Costache Dimitru, Caliope

Totu asemenea sê insîrâmu si piesele cari se tradusera si jocara in anulu primu: Regulu si Ermión'a tradusa de I. Vacarescu inca la anulu 1818, mai tardíu totu Vacarescu mai traduse inca Aloiuulu in floritu si Britanicu; Fanatismulu, Zaira, Amfitriónu, Marino Faliero, Ambii Focsari traduse de I. Heliade; Alzir'a de Grigoriu Alesandrescu, Heracliu de Corneille, Harpagon de Molière, Cin'a intre amici, tóte traduse de I. Rosetti; Saulu si Virgini'a de

*) Vedi tóta cuventarea in „Curierulu Romanu“ din 1834 nr. 39.)

Alfieri, de C. Aristia; Intrig'a si amorulu de Schiller, de I. Campineanu; Badaranulu boeritu, Misanthrop'ia si pocainti'a, Jun'ia lui Carolu II, de I. Voinescu; Violenfile lui Scapiu si Amantii magnifici, de C. Rasti; Amalatulu imaginariu, de Gr. Gradisteanu; Amorul doctoru, de Em. Florescu; Gemenii din Bergam, de I. Florescu; afara de aceste in anii urmatori se mai tradusera si alte piese, dintre cari amintimu una: Angelo si Maria Tudoru, de C. Negruzzi. *)

La 7 sept. 1835 membrii fondatori se adunara si numira o comisiune de trei membri, insarcinata d'a cerceta socotele si a da proiecte de amelioratiune.

La 27 octomvre societatea tienu adunare generala, si comisiunea ceti reportulu seu, din care estragemu urmatoarele:

„Domnii Aristia, Heliade si Campineanu, fondatorii acestei societati, au imbratiasiatu ale ei interese cu cea mai ferbinte rivna si cu multa jertfa de odihna si de interesu particulariu au asediat'o pe temeiori cari asiguraza a ei inaintare.

„Dlu Heliade, pe langa directiunea cu care a binevoitu a se insarcina de la antai'a formare a acestei societati, s'a straduitu si prin dare de lectiune gratis de literatura in scol'a filarmonica, a desvolta intielegerea scolariloru actori.

„Dlu Aristia, printr'o nepregetata sirguintia in lectiunile de declamatiune a deprinsu pe scolari in pucina vreme a se identifica cu rolulu loru asié de bine, incatu la cea d'antai'a suire pe scena totu publiculu s'a electrisatu de multumire.

„Dlu Campineanu staruindu-se intr'acést'a intreprindere cu cea mai caldura rivna, a spriginitu societatea nu numai cu unu ajutoriu simtitori, ce domni'a lui da regulatu pe fiecare luna, ci si cu alte deosebite jertfe de bani in trebuintiele scol'ei filarmonice si cu indemnare induplecatória pentru intinderea societatii prin adaugerea sociloru ajutatori.“

„Dupa acést'a reportulu comisiunii propune ca adunarea se voteze multiamita acestoru trei barbati; vorbindu despre socotela, reportulu constata, ca societatea filarmonica pana la finea lui augustu anulu curgatoriu a incassatu lei 16,518, din carii s'au chieituitu lei 15,771 si a mai remasu in cassa lei 546, — era socii conferiau pe anu lei 25,600; in fine

comisiunea presentá adunarii unu regulamentu prin care tota lucrarea ulterioara se concrede unui comitetu, alu caruia membri trebuiau a se alege numai decatu de catra adunare, rezervandu directoratulu lui Heliade, „pentru ca domni'a lui cunosce sirlu lucráriloru de mai nainte de la inceputulu acestei societati, si a datu dovéda de cea mai buna ingrigire pentru inaintarea acestui asediamentu.“

„In sirsitu comisiunea luandu in bagare de seama rivna cu care scolarii diletanti inaintéza la invetiatur'a dramatica, si avendu dintr' acést'a buna najdede, ca o trupa bine deprinsa se va pregati in pucina vreme, a socotitu de neaperata trebuintia a se chibzui despre *zidirea unui teatru nationalu*.“

Adunarea a primitu tote propunerile comisiunii si afara de aceste s'a facutu o rogare catra voda, in care se rogara de protectiunea dinsului in tote afacerile societatii. In fine se alese comitetulu: presedinte se alese marele vornicu G. Filipescu, vicepresedinte colonelulu Ioanu Campineanu, directoru I. Heliade in unanimitate, secretariu D. Poienariu, membri: colonelulu Nojinu, capitanulu I. Voinescu, I. Manu, I. Rosetti. *)

La 25 martiu 1836 adunandu-se comitetulu decise, se se infiintieze o scola publica de musica vocala si instrumentala, unde tinerimea se pota invetia fara de a solvi, si se se inchiriedie societatii filarmonice sal'a teatrului pentru serile in cari se dau representatiuni si pentru dílele in cari se tienu lectiune.

Societatea si teatrulu au urmatu astu-felu vr'o doi ani inaintandu pe calea artiloru frumose. La inceputu se representara mai alesu tragedii si drame, mai tardiu inse manile nedibace introdusera si cate-va farse frivole, cari otravira spiritulu publicului si teatrulu declina spre decadintia. Acést'a fatalitate intrista pe toti amicii cei adeverati ai teatrului, si acestia doriau si lucrau ca se pota innaltia teatrulu la demnitatea ce-i compete.

In fine se represinta piesa „Misanthrop'ia, si pocainti'a“ tradusa de Ioanu Voinescu. Acést'a piesa avu unu efectu mare. Eta ce scrie B. Catargiu dupa acést'a representatiune:

„De ce actorii romani fura iutr'o di, ceea ce nu potura fi in trei ani? Pentru ca trei ani au amblandu incercandu; pentru ca trei ani fura rateciti in drumulu loru, si pentru ca in-

*) Gazet'a Teatrului la pag. 32.

*) „Curierulu Romanu“ 1835 nr. 77 si 78.

tr'o dî se vediura la sine, se vediura la loculu loru. *)

Si apoi urmara ani tristi pentru societate si teatru. Din caus'a unoru intriganti societatea filarmonica se desfiintà.

Teatrulu inse nu perì.

Trecura ani multi, si in fine patriotii cei buni incepura a zidì unu teatru mare si pomposu. Zidirea se finì la anulu 1853, si asta-di Thali'a romana are pe calea Mogosióiei unu templu grandiosu.

(Finea va urmá)

Campulu este plinu . . .

Campulu este plinu de grane,
Sufletulu meu de suspine;
Campulu verde 'ngalbinesce,
Sufletulu meu se topesce.

Pipalac'a canta 'n sboru,
Eu cantu doina de amoru;
Nori s'aduna, ceriulu plange,
Anim'a-mi de doru se frange.

Bate ventulu de cu séra,
Viéti'a mea e totu amara;
Bate ventulu de cu dî,
Eu nu 'ncetu a totu dorì.

Vina mandra, vin' odata,
In valciór'a 'mbalsamata,
La umbriti'a bradiloru,
La isvorulu celu de doru.

Si eu paseri caztatórie,
Sê cantâmu la doinisióre;
Sê legâmu din flori subtîri
Cununitie de iubiri.

Si in tainica sioptire,
Sê gustâmu si noi iubire;
Si 'ncantatu pe sinulu teu,
Sê-ti inchinu sufletulu meu!

Paulu Draga.

Din cas'a lui Stefanu celu mare.

— Novela dupa o traditiune poporala. —

(Finea.)

Stefanu inca sosì indata, si venatorii o luara catra padure.

Saftitia vediuse candu Nourasiu redicase batist'a dómnei, si acum cugetà câ a ajunsu la scopulu ei doritu: adeca sê spuna lui Arbure de acésta, ca elu sê aiba dovéda cu ce sê inegrésca pe Nourasiu inaintea domnului.

Maria erá amorisata in favoritulu lui Stefanu, dar nimeni nu sciá de acésta pasiune neiertata. Nourasiu inca nu avea nici idea de acestu amoru nefericitu. Elu se portase totu de-una facia de ea cu respectu si reserva. Elu nu erá de feliu culpabilu. Maria inca voiá sê tiena pentru presentu secretu acelu amoru; ea sperá in viitoru: ca cu timpulu sê-si uite de aceea pasiune, séu câ domnulu va sê-si ié-o socia legitima, si astu-feliu sê se elibereze.

Saftitia raportase complicelui ei despre batist'a gasita de Nourasiu; si dómn'a sa o chiamase sê-i faca toalet'a, ca la reintórcerea Domnului, sê apara câtu se póte mai frumósa.

In adevéru ea si erá frumósa; in peru si-pusese nesce ace de diamantu; avea o camasia cu manecile cu altitie cusute cu firu, si unu peptaru de catifea vêneta, o rochia de belacosa galbena cu flori de firu, ce i ajungea pana la calciuni, cari aretau unu picioru micu si delicatu.

Maria erá gata sê primésca.

Nu trecù multu timpulu si Stefanu si sosì plinu de vóie, câ facuse o venatória abundanta.

Elu tocmai se pusese pe unu divanu ca sê repausese de ostenéla; candu Arbure intrà. Elu avea in ori ce timpulu intrare libera la domnulu.

Dupa ce Arbure se inchinà pana la pamentu si se scusà cu o fatiarita umilintia, de temeritatea lui, câ intra asié curendu la domnulu seu, incepù a spune, câ unu lucru gravu si urgentu lu-aduce la Mari'a sa.

Arbure incepù:

— Mari'a ta nu ai voitu sê-mi dai nici odata crediementu la ceea ce afirmam eu, câ Nourasiu, acelu copilu inocentu, si-furisiédia ochii dupa dómn'a Maria. Maria-ta ai luat'o de gluma, acum inse te poti convinge. Nourasiu pórtà la sine de suvenire o batista a dómnei.

Vorb'a asta turburà pe Stefanu.

*) Gazet'a Teatrului nr. 12.

Elu deveni ca unu leu, de si se pareá cá voiesce sê se domine pana se va convinge de realitate.

Elu indata se scolá, si se duse in gradina unde reaflá pe Nourasiu, caruia nici tumultulu si distragerea venatórei nu-i potuse scóte din capu visulu infioratoriu.

Stefanu i ordoná sê-i arete ce batista are la sine?

Nourasiu nu avusese inca timpú sê dea batist'a Mariei, si elu o scóte si o aréta lui Stefanu cu tóta inocenti'a; la vederea batistei jalusi'a lui Stefanu asié se infierbentá, încátu ratiunea nu-lu mai potú invinge.

Nourasiu, vediendu cátu este Stefanu de turburatu, cadiù inaintea lui si lu-rogá sê aiba indurare de elu, cá-ci este inocentu, si numai intemplantia l'a adusu in posesiunea batistei.

Dar tóte fura in desiertu, cá-ci Stefanu nu mai potú veni la resonu. Elu trase repede pumnalulu si strapunse pe Nourasiu prin anima. Nourasiu indata si cadiù strigându: „Moru nevinovatu!”

Astu-feliu Nourasiu cadiù victima unei intrige infame.

Stefanu remase inmarmuritu, cautandu, fara sê scie de sine cu ochii intiepeniti, la cadavrulu frumosulu Nourasiu, a carui facia sub palórea mortii totu mai tare se clarificá, se luminá.

In fine Stefanu tresare óresi-cum convulsivu, aruncá cu oróre pumnalulu, pe a carui manuchiú i se inclestase degetele, si abié mai avú atát'a potere, ca sê se târésca spriginitu de unu oficieru pana in apartamentulu seu.

Maria vediuse cum Stefanu venise din gradina palidu abatutu si cu o cautatura raticita.

Presimtiá o intemplantie extraordinaria, si, cunoscându vehementi'a lui Stefanu, nu se incumetase pentru momentu a se duce la elu, ci esí afara sê se informeze, si se duse din catrau vediuse cá venise Stefanu.

O teróre mortala o cuprinse candu vediù pe Nourasiu scaldatu in sangele lui. Ea se uitá mai de aprópe la elu si vediù pumnalulu lui Stefanu si batist'a ei aruncate in iérba. Atunci ea ghié totulu.

O mustrare teribila i sfasíá anim'a, tienendu-se culpabila de amorulu care-lu nutrise ea in secretu.

Fantasí'a i se iritá. In desperarea ei, marita inca prin conesiunea in aparintia atátu de convictiva, se intrebá cá ce ar poté respunde

lui Stefanu, déca ar luá-o acesta la intrebare mai de aprópe a supra acelu amoru?

Ea si-imaginá, cá la o astu-feliu de intrebare nu ar poté negá, cá n'a iubitu pe Nourasiu. Ei i se parú, cá nu i remane altu refugiu de vehementi'a si jalusi'a lui Stefanu, decátu sê-si ie viéti'a. Astu-feliu ea puse man'a pe pumnalu si si-lu infipse in peptu.

* * *

Mare si teribila fu desperarea si neconsolarea lui Stefanu candu audí, cá in locu de o victima sunt dóue urmárele jalusiei lui. Elu nu scia ce sê se mai faca? Se inchise in odáile sale si trei díle nimeni nu-lu vediù. Acésta anima de leu, care invinsese atâte óste barbare, nu avú curagiulu ca sê mai privésca cele dóue cadavre, cari erau asiediate in o sala a manastirei, pentru ca sê li se faca ultimele onori.

A trei'a dí dupa aceea drama esiau din sala manastirei dóue cosciuguri, urmate de unu conductu micu, pentru ca sê se asiedie la ultimulu repausu.

Maria si Nourasiu fura inmormentati in unu mormentu in gradin'a manastirei, tocmai in acelu locu, unde cadiura de lovitur'a pumnalului, si in locu de o pétra mormentalá, calugarii plantara pe mormentu — unu mestécanu.

La tóta sut'a de ani, candu se usca acestu mestécanu, cresce altulu in loculu lui, ca si candu provedinti'a ar voi sê se conserve pentru timpuri adunci reminiscinti'a acestei fapte tragice.

* * *

Vulpoiulu de Arbure in locu de a ajunge la marirea de care visá, la ordinile lui Stefanu ajunse pusu in tiépa.

Ér Saffitia in locu d'a ajunge la o mare zestre si la boerésá, fu data in cea mai mare miseria peste hotaru.

Elena C. Densusianu.

Descoperiri nóue.

O Sirena. O sirena a aparutu anulu trecutú in oceanulu ecuinoptialu. Éta istoriculu acestui fenomenu, ce ni vine din America. La 31 martiu, anulu trecutú, la 8 óre de demanétiá, siese ómeni, cari formau ecuipagiulu unei bârci americane, parasisera tiermulu si se dirigeau spre unu golfu, cu intentiunea de a pescuí,

candu de o data vediura aparendu la vr'o câti-va metrii de dinsii, o femeia cu trupulu jumetate scosu de a supra apei, candu disparendu candu aparendu pe suprafaci'a apei. Mirarea si fric'a ce cuprinsera pe mateloti nu se pôte descrie. Ei statura indata si asceptau vre-o noua evolutiune din partea femeii maritime, spre a luá o hotarire óre-care. Acésta, nici de cum spariata, se aretà mai aprópe de barca, si matelotii se potura convinge, câ erá intr'adeveru o femeia aceea ce se aflá dinaintea loru. Erá o sirena de o frumsetie rara. Dupa reportu ea nu cedá in nimicu femeiloru celoru mai frumóse. Avea perulu albastru, care unduiá pe umerii sei, pe-lea-i erá pucinu pestruiá, manele-i erau late, si ca si-esprimá supriinderea ce cercá de a vedé pe acei ómeni, prin nisce típete ascutíte. Partea inferióra a corpului nu corespundea cu cea superióra. Trupulu ei, ce se zariá in apa, se terminá printr'o códa larga si in form'a unei furculitiei... Unu matelotu aruncandu o portocala sirenei, acésta o prinse cu aviditate, si-esprimá bucuri'a prin típete si, ducéndu cu ajutoriulu celoru dóue mani ale sale, fructulu la gura, lasá sê se véda unu síru de dinti minunati, si inghití intr'o clip'a portocal'a. Voira s'o prinda, dar indata ce barc'a se apropiá de ea, disporea in mare. In fine incuragiatu de companionii sei, unulu din mateloti, profitandu de momentulu candu barc'a se aflá intr'o distantia de celu multu diece metrii de femeia marina, se aruncá a supra ei. Dar insedaru curagiosulu notatoru se siliá sê puna man'a pe sirena. Acésta parca a-si bate jocu de silintiele desperate ale matelotului, ea i evitá apropiarea, se 'ntorcea impregiurulu lui, disporea, se aretà candu inaintea, candu la spatelul seu si dispará in fine cu totul, ranita, dupa spus'a matelotiloru, de o detunatura de pusca, ce a trasu a supra-i patronulu barcii.

Caletori'a polara in Swedia. Preparatiunea in Swedia pentru caletori'a polara inaintéza. Acés-ta espeditiune se va conduce de catra profesoru Nordenschild, si se va pune in aplicatiune in vér'a acestui anu, dupa care conformu programului, este arangiata iernarea in cáile insulei Parri (una din cele 7 insulé ale capetului marei insule Spitzberg, la alu 80-lea gradu geograficu), afara de profesoru Nordenschild in espeditiune voru luá parte capitanulu Palender Vikianden (astronomu si fisicu) Eberg (zoologu) si alte persóne. Érn'a sunt hotarati a se ocupá de observatiunile meteorologice si magnetice, asemenea de vietátile ce voru fi acolo; antáiulu studiu lu-voru face insulei

Spitzberg, careia i voru face de amenuntulu tóte observatiunile, apoi insulei Jilislanda; dupa care, prin ori-ce midilóce se voru stracurá pana la crescetulu globului.

Marea de Cara. Cetimu in „Journal de Rome“: Pe candu cincii séu siese espeditiuni deosebite si-disputa onórea descoperirii unei treceri prin nordu-ostu spre a ajunge in regiunile polare, o importanta descoperire de altu geniu, privitoria la acela-si subiectu, se facú in Oceanulu Arcticu. S'a gasitu câ Marea de Cara, situata intre Noua-Zembla si cóstele de nordu ale Siberiei, e contrariu opiniunii sciintifice, care erá admisa pana aci, cu totul navigabila. Mai multe nave norvegiane, fara dificultáti serióse, au reesitu a gasi mijloculu d'a petrunde in aceste ape ale Nóuei-Zembla si chiar d'a face o caletoria impregiurulu insulei. Aceste nave au ajunsu pana la alu 73-lea gradu de latíme nordica. Acésta descoperire fu unu puternicu indemnu alu dorintiei multu timpu manifestate d'a exploatá marele riuri siberiane, Obi si Jenissy, cari pana aci se credeau inaccesibile, pentru cuventulu câ-si vérsa apele in ghiatiurile mării de Cara. Guvernulu rusu profita d'acésta si organizéza espeditiuni sciintifice, in privintia carora cere concursulu lumii comerciale. Unu bogatu proprietariu din Siberia s'a oferitu sê construie, cu propriele-i cheltuieli o nava destinata a esplora riulu Obi, pe tiermurile caruia e asediata capital'a Siberiei, Tobolsk. Déca navigabilitatea acestoru riuri e indestulu de demonstrata pe intréga-le curgere, potemu presupune, câ comerciulu sibericu occidentalu se va desvoltá pe o scara considerabila. Tobolsk este in adeveru orasiulu prin care trecu marile caravane din China si pe unde sunt transportate tóte marfurile destinate pentru Russia din Europa.

O descoperire interesanta. Renumitul etnologu Richard André, dá urmatóri'a scire: „La aratulu unui campu pe mosi'a Lusovo in Posen, dedea plugulu necontenitu peste nisce petre. Dlu Beas, stapanulu mosfei, curiosu, puse sê sape, si dupa pucinu timpu se aretà, câ intregulu campu continea o suta de ronduri de urne, si fia care rondu câte o suta de urne, ceea ce face peste totu 10,000 de urne de lutu arsu si pline cu cenusia de ómeni. Se scie, câ in vechime ómenii nu se ingropau, ci se ardeau si cenusi'a se stringea in urne. Se vede, câ acestu locu este unu vechiu cimitiru. Din nenorocire, nici una dintre urnele aceste nu se pôte conservá, câ-ci cercandu a le stramutá din locu, se risipescu.

Primulu amoru.

— Naratiune de Ivanu Turgenjev. —

(Urmare.)

Urindu-ne cu jocuri'a acést'a, incepuramu joculu asié numitu: „alu pantlicei.“ — Dómné! câtu fui surprinsu, candu me loví peste mana vedindu-me distrasu, si cum me nesuí de aci nainte de a aparé mai distrasu, inse ea avú destula nebagare de séma in privinti'a mea de a nu-mi mai atinge man'a.

Câte nu mai facuramu inca in sér'a acést'a. Am cantatu la fortepianu, amu cantatu, am jocatú si ni-amu formatu cortu țiganescu.

Cu ocasiunea acést'a Nirmátschi fu mascatu de ursu si trebúi sê beie apa sarata. Contele Malevski aretá ceva vracii in carti, si finí cu acea, cá sfetindu cartile catra „whist“, impartí toti adutii sie-si. Apoi Lusin incepú a perorá fragmintele din poesi'a lui Maidanov intitulata: „Jefuitoriulu“ (atunci erá inca numai periodulu romanticu), carele avea intentiune de a o edá in legatura négra si cu titlu rosiu de sange. Furaramu de pe cuptoriu palarí'a diregatoriului sus-amintitu si trebúi sê jóce: „caracic'a“ ca sê o recapete.

Betranului Bonifaciu i puseramu pe capu ca-ciula femeiesca, — éra princesei june palaría barbatésca.

Cu unu cuventu: sburdalnicí'a nu avea fine. Numai Belovserov nu participá in vioitiunea generala.

Elu siedeá intr'unu anghiu singuru tristu si afectatu. . . . A une-ori i isvoriá sange din ochi si rosiá pana la urechi, cum ar fi voitu sê ne atace si sê ne imprósce ca plév'a pe toti, inse Sinaid'a aruncá câte o privire spre elu, lu-admoníá cu degetulu, spre ce elu rentorná éra in anghiuu seu furibundu.

Mai pe urma intrelasaramu joculu obositi. Princes'a, precum se esprimá dins'a, se obosise deja in câtva, alarm'a si murmurulu nu-i mai faceau placere; inse mai pe urma se simtí si dins'a ostenita, si optá recreare. Cam pe la mediulu noptii ni oferira cin'a, ce constá din ceva casiu uscatu si Ddieu scie din ce feliu de pastete de pulpe reci, cari inse mi-cadiura mai bine mie atunci, decâtu ori ce mancári alese.

Vinu nu fu pe mésa, decâtu numai in o butelia, care apareá fórté deosebita, cá-ci erá négra de totu, cu gátlegiu grosu, vinulu erá in ea rosiu, inse nu beú nimené din elu.

Lasai cas'a vecina obositu si fericitu, la despartíre Sinaid'a mi-strinse man'a cu caldura si surise éra enigmaticu catra mine.

Aerulu de nópte isbiá tare si umedu fati'a-mi ardiétória, se prevedea a fi vijelia. Peste ceriu treceau nori negri si se estindeau variandu-se peste firmamentu! Pintre arborii intunecosii suffá unu ventu molicu, peste hotarulu indepartatatu numai de abié se audiá frémetulu tunetului, ca si cum s'ar consumá in sine.

In chilia-mi strabatui numai prin ambitulu din inderetrulu curtii. Fedoru dormiá in pragulu chilei si eu fui silitu a trece peste elu. Elu se desceptá, priví la mine, si mi-spuse, cá éra s'a maniatu pe mine mam'a si cá voiá sê tramita dupa mine, inse tatalu meu i-a sfatuitu contrariulu. Nici o data nu me culcasem asié ca acuma, sê nu-mi ieu „nópte buna“ de la ma-

m'a, si sê nu ceru binecuventarea ei. Asta-data inse nu potui face altcum.

Dísei servitoriului, cá me voiu desbracă si me voiu culcá eu si de mine; stinsei lumin'a, inse nici nu me desbracai, nici nu me culcai in patu.

Me lasai pe unu scaunu si siedui aci incantatu, asié erá ceva de naivu si dulce ce simteam. . . Siedeam aci nemiscatu, de abié gâfaindu si tintindu-mi privirea in diosu; mai rideam intru mine, mai tremuram la cugetulu cá sum amorosu, cá m'a cuprinsu amorul cu tóta puterea sa. Prin intunecime fluturá incetinelu inaintea ochiloru mei tipulu Sinaidei, mi-aparea si nu voiá sê dispara, budiele-i éra zimbiau asié enigmaticu, ochii i éra priviau la mine asié intrebatori, asié meditati si cu spresiuni dragalásie, ca si atunci candu me despartí de dins'a. Mai pe urma me scolai, plecai in degete la patu si imbracatu cu tóte vestmintele mi-plecai capulu pe perina, ca si cum asiú fi tremuratu de ceva motiune potinte, ce se escá intru mine si me cuprindea de totu.

Me culcai fara de a-mi inchide ochii. Nu peste multu observai cumca strabaterea lanceda a unei radie de lumina continuu cadea in chili'a mea. Me radicaí din patu si priví afara prin ferésta, a careia lemnu incrucitu se decopiá luminos pe covoru prin tablele misteriose si palide.

Acést'a e vijelia, cugetai intru mine, si intru adevéru erá o vijelia, inse potea fi departe, cá-ci nici tunetulu nu se audiá, numai câte o data scapará câte o lumina obscura de fulgeru in lungu si curmedísiu, ce nu atátu diariá, decâtu tremurá mai virtosu ca ari-p'a cucuveiceí.

Me scolai, apoi plecai la ferésta si statui aci pana demanéti'a. Fulgerile durara neintreruptu, intru adevéru erá unu „timpu alu vrabeloru“, — cum díce poporulu la noi.

Priviam la plaiulu nesiposu desiertu, la fati'a mohorita ce aretá livad'a de Nescucinoi, la fruntea curtiloru galbine indepartate, cari la tóta fulgerarea pareau tremurande. Priviam afara in nópte si nu me poteam indepartá de aci, acést'a continua inflamare si fulgere amutíte mi-pareau ca nesece emotiuni misteriose, ce strabateau prin inlauntruulu meu.

Esíra diorile, auror'a straluciá in rosiétia, ce — resarindu sórele — se stramutá in palida ca si fulgerile ce deveniau din ce in ce totu mai obscure si mici, — scaparau mai arare-ori si in urma inctara cu totul, consumate de radi'a sórelui triumfatoriu.

Fulgerile inctara si in anim'a mea. Simtí o domolire si repausu recreatoriu. . . tipulu Sinaidei inse si acum totu fluturá nainteá mea, inse si acestu tipu parú mai liniscitu, ca lebed'a ce sbóra si parascesce laculu; se desfacú dintre celelalte tipuri pucinu interesante ce o incungiurau, si nainte de despartíre, ca unu adio mi-mai comendai inca odata grátiele animei catra tipulu acést'a ce-lu adoram.

Oh simtíri fragede, viersuri dulci, char cerescu, linisceá animei simtítorie, bucuríi nevinovate ale entusiasmului de amorul primu, unde sunteti? — unde sunteti?

VIII.

In ceea dí me reflectá mam'a, candu plecai demanéti'a la dejunu, inse totu-si nu asié pe cum ascep-

tam, — si me rogă sê-i spunu, ce am facutu acolo tóta sér'a? Respunsei numai pe scurtu, omitendu multe partialitáti si nисуindu-me de a presentá tóta petrecrea de nevinovata.

— Vorbesce ce voiesci! — dîse ea, femeile acaste nu sunt „comme il faut“, si te-ai poté ocupá cu altu-ceva mai salutaru, decátu sê-ti pierdi acolo timpulu insedaru, mai bine te-ai prepará la esamenu.

Sciindu, cá inrigirea mamei despre ocupatiunea mea nu se restringe decátu la aceste câte-va cuvinte, nu vediti necesariu de a mai raspunde ceva, ci dupa dejunu tatalu-meu me luá de mana, me conduse in gradina, si-mi demandá sê-i enarezu tóte ce am observatu la princes'a? Tatalu-meu avea o destinsa impresiune a supra mea, din ce cauza erá rara relatiunea intre noi.

Elu nici de cátu nu esitá in privinti'a creșterei mele, ma vorbiá numai arare ori cu mine, inse nu exerciá nici unu egoismu in privinti'a mea, in genere se feriá de totu ce me potea vatemá séu intristá.

Elu stimá libertatea mea, ma — de mi-i permis a me esprimá astu-feliu — erá umanu in privinti'a mea; cu tóte aceste se retragea de mine in câtva. Elu lu-iubiam si ardeam pentru dinsulu, cá-ci mi se presintá ca esemplariulu barbatiei, si scie numai Ddieu cu ce ardóre me alipiam de dinsulu, de nu conveniam totu-de-una cu un'a si aceea-si mana ce me respingea fara indurare de la dinsulu.

Afara de acést'a potea escitá cu unu cuventu incredere neconditiunata in mine in privinti'a lui. De se mangaiá, atunci conversam cu dinsulu ca si cu unu amicu confidentu, séu ca si cu unu superioru umilitu. . . . Atunci me lasá apoi éra sê cadu din grati'a lui si me respingea, se intielege inse cá cu o tractare amicala, inse totu-si me respingea.

A une-ori deveniá voiosu, atunci se intrecea si se jocá cu mine ca copilulu, cá-ci iubiá totu feliulu de ocupatiuni gimnastice. O data — numai o data — asié se manifestá de amicalu si cu gingasía in privinti'a mea, incátu mai cá lacrimai. Inse precum voiosí'a, asié nici gingasí'a lui nu lasara nici o urma dupa sine, si nu me indreptatira pe venitoriu nici baremi la o sperantia; asié se intemplara aceste tóte, ca si cum deja mi-s'aru presentá numai prin visu.

De-i priviam fati'a frumósa si viala, sbocotea in mine anim'a, simtieam cum mi-se atrage sufletulu si tóta fiinti'a catra dinsulu, si elu se vedea cum ar simfi ce se esecutá in launtrulu meu; totu-si de trecea pe langa mine, celu multu se nisuiá de a-mi atinge fati'a, apoi trecea mai de parte, séu de a-si intreprinde ceva ocupatiune séu de a-si stramutá fati'a intr'unu aspectu morosu, precum si-ndatiná dinsulu, la ce eu de regula me retrageam si me simtieam ca versatu cu apa rece.

Candu in fine meditai mai profundu a supra caracterului dinsului, deveni la resultatulu, cá elu are bucuria pucina in mine si in viéti'a familiara. Elu cercá pe aiurea desfetarea; i-placeau desmerdările. „Primesce ce capeti, inse feresce-te sê nu fi prinsu, ai minte, — dîse catra mine odinióra, — intru acést'a consiste totu misteriu vietei.“

Cu o alta ocaziune, candu i vorbfi ca unu june democrat despre libertate, (precum amintii mai susu, in diu'a acést'a erá bunu, si asié erá dispusu in cátu poteai vorbfi cu dinsulu ce voiai,) — esclama:

mà: „Libertate? Scfi dóra prin ce devine omulu la libertate?“

— Prin ce?

— Prin vointia, prin vointi'a propria, ce adauge poterea, ce e mai multu si decátu libertatea! Ai vointia, vei fi liberu si vei demandá.

Tatalu-meu mai antáiu de tóte voiá sê traiésca si traiá . . . scíá dóra, cá nu va sê guste pré multu misteriele vietei; — dinsulu mori in etate de 42 de ani.

I narai tóta visit'a-mi la princes'a. Elu me ascultá cátu cu atentiune, cátu distrasu, siedindu pe unu scaunelu si desemnandu in tierina cu vârfulu biciului seu de calaritu. A une-ori siedea, a une-ori priviá la mine afectativu si glumeti, si facéndu-mi intrebâri scurte, me infestá cu observatiuni.

Mai antáiu mi-erá rusíne si de a pronuciá numele Sinaidei, inse nepotendu-me retiené, o laudai peste mesura.

Tat'a me ascultá zimbindu pana in fine. Apoi se adunci in cugete, mai apoi se scolá indata.

Mi-aducu a minte, cá dinsulu candu esíramu din chilia, demandase sê-i se insiele calulu. Erá calaretu escelinte, cu câtva mai nainte de mr. Rarei, insielá si calulu celu mai turbatu.

— Mi-i permis tata sê calarescu si eu cu tine? — lu-intrebai.

— Ba, — respunse, si fati'a lui imbracá unu aspectu posomoritu.

— Calaresce-te singuru de voiesci, si spune servitoriului, cá voiu sê remanu a casa.

Elu se intórse de catra mine si se departá cu pasi repedi, lu-urmai cu privirea, disparu in dreptulu portii, lu-observai de pe palariá, cá trece pe langa livéda si merge la princes'a Sasechin.

Nu petrecu mai multu de o óra aici, apoi morse indata in cetate si rentórse numai de cu séra.

Dupa cina mersei in vecini. — In salonu gasii numai singura pe princes'a betrana. Indata ce me vediti, me intrebá, scarpinandu-se in capu cu aculu de legatu, de cumva nu i-asiu serie unu recuisu?

— Bucurosu! — dîsei eu si ocupai locu pe unu scaunu.

— Inse lu-scrie bine si curatu, — dîse dins'a dandu-mi papiru.

— Voiu sê-lu scriu inca adi.

Sub acést'a se deschise usi'a chilei laterale, si aparu Sinaid'a, palida, meditatória, cu perulu despletitu; éra privi la mine rece si apoi disparu éra, inchidendu usi'a dupa sine incetinelu.

— Sina! audi Sina! — strigá mama-sa. Sinaid'a inse nu respunse.

Dusei recursulu a casa si lucrui tóta nóptea la dinsulu.

IX.

Cu diu'a acést'a mi se incepura „dorerile animei.“ Mi-aducu a minte, cá deveni seriosu, cum e unu barbatu candu si-ocupa functiunea sa.

Incetai de a fi numai june: eram si amorosu. Disei cá dorerile animei mi-se incepura cu diu'a de adi; trebuia inca sê adaugu, cá totu in diu'a acést'a mi se incepura si suferintiele. Me consumá dorerea in absinti'a Sinaidei, mintea nu-mi cuprindea nimicu, nimicu nu poteam tiené in memoria din ce ceteam,

cugetele mi-se ocupau tóta diu'a cu ea. Me topiam departatu de dins'a . . . cu tóte aceste inse nici in presint'ia ei nu mi se usiorá anim'a.

Tremuram la cugetulu, câ nu sum inca nimicu; conversam cu dins'a nepriceputu, si totu asié nepriceputu mi-plecam genuchii inaintea ei, in continuu me atragea la dins'a ceva potere magica, si tresariam de voluptate de câte ori i pasiam pragulu. Sinaid'a se potú convinge nu peste multu, câ o iúbescu; mie inse nu mi veni in minte sê facu din acésta secretu. Ea se desfetá in suferintiele mele, se jocá cu mine, me ninerá, si me topiá.

Eu eram cêra móle in manele Sinaidei. Dar nu numai eu eram amorusu de dins'a: toti acei barbati, cari cercetau cas'a loru, si-pierdusera firea pentru dins'a, si-i avea sub picioré pe toti. Se desfetá candu potea escitá acusi sperantia, acusi angóre intr'insii; candu i potea jocá dupa placu si i potea spelá pe randu, precum dícea dins'a; acestia inse neconsiderandu nici o pedeca, se alipiau bucurosi de dins'a. In firea ei aficiativa si rigorósa erá cutare va compuse-tiune a adamanirii si nepasarii, maiestriei si simplici-tátii, a sburdalniciei si a blandetiei; prin totu ce facea séu vorbiá, cu unu cuventu prin tóta clatírea ei te incantá, intru tóte manifestá ceva originalu, ceva potere atragatória.

Inca si fati'a-i viala continuu stramutatória, imbracă diverse aspecte, încátu mai nu esprimá totu de odata: insulta, fantasare, si patimire. Prin aspectulu ochiloru si ale budieloru ei se perandau continuu diverse simtíri, ca si vér'a umbrele noriloru manati de ventu.

Ea avea trebuintia de toti adoratorii sei. — Belovserov, pe carele lu-numiá a une-ori: „fêr'a mea selbateca“, a une-ori numai: „iubitulu meu“, trecea bucurosu pentru dins'a si prin focu, si fiindu câ nu se potea laudá cu ceva talentu spiritualu séu alte insusíri, i totu amintea sê se marite dupa dinsulu, dícêndu câ ceialalti o insiela numai.

Maidanov, incordá lir'a spiritului seu poeticu, si fiindu de unu temperamentu rece, cum sunt mai toti poetii, se nisuiá in continuu a o convinge, (si erá convinsa dóra si dins'a,) câ elu o adóra. Elu o cantá in poesii lungi, ce i le perorá acusi mai moderatu, acusi cu entusiasm. Ea i concedea acést'a, prin ce se distraea de multe ori, insecu nu dá pré multa incredere juraminteloru lui pasionate, si dupa ce i ascultá entusiasmele, totu-de-una avea datina de a-lu provcá sê-i cetésca din Puschin, ca sê curatiésca aerulu, precum dícea dins'a.

Mai bine o cunoscea dintre toti Lusin, mediculu de unu aspectu cinicu si insultatoriu, carele o iubiá si mai virtosu decâtu toti, de si li vorbiá pe dosu multe rele despre dins'a, ma a une-ori si de fatia. Sinaid'a lu-stimá, inse nu multu lu-pretiuiá; asié lu-facea a une-ori sê intieléga câ si de dinsulu si-bate numai jocu.

— Eu sum petulantanta si nu am anima, eu sum de o natura teatralistica, — i díse ea cu o ocaziune in presint'ia mea, — e bine dar! intinde-mi man'a, eu voiu sê impungu unu acu intr'ins'a; dta te vei rusiná naintea acestui jene, cu tóte câ dta, — carele esti sinceru si nu scii a te fatiari, vei ride in butulu doreriloru ce vei simtí.

Lusin rosí, se întórse la o parte, si-muscá bu-diele, totu-si in fine si-intinse man'a! Sinaid'a o-im-

punse cu aculu, si elu intru adeveru incepú a ride. Rise si Sinaid'a repetíndu impuneturile, privíndu-i pe langa acést'a dreptu in ochi, cari insedaru incercá de a-i indreptá intr'alta parte.

Mai greu mi-va fi de a nará relatiunea intro Sinaid'a si contele Malevschi. Acést'a erá unu tineru fórte frumosu, istetiu si vialu. Inse numai eu, copilulu de 16 ani vedeam, câ in caracterulu acestuia erá unu ceva dubiu, ceva falsu, si me minunam câ Sinaid'a nu observá acést'a. Dar se póte si aceea, — câ dins'a observá acést'a si din caus'a acést'a se feriá de dinsulu.

Crescerea ei neregulata, esperintiele-i destinsé, datinele-i si continu'a societato la muma-sa, lips'a si disordinea ce domniá in casa, cu unu cuventu tóte, incependu de la libertatea-i — de carea se bucurá din copilaria — pana la convingerea superioritátii ce eserceá peste toti, cari ajungeau in giurulu seu, tóte aceste escara dintr'ins'a o ingrigire semicondemnabila si o ambitiune egoistica. Se intemplá de veniá Bonifaciu sê referésca, câ a trecutu deja sacharulu, séu i veniá in urechi ceva scornitura, séu óspetii-i se certau intre sine, ea atunci de regula si-scuturá numai buclele si esclamá: Ce nebunia! — fara de a-i pasá mai multu de totu lucrulu.

Mie inse mi-incepú a ferbe sangele, vediendu cum se apropiá odata Malevschi de dins'a cu caracteru-i vicleanu ca vulpea si improptíndu-se istetiu de bratiulu scaunului ei, i sioptí ceva la urechia, spre ce Sinaid'a priví la elu inercucisíndu-si manele peste pieptu, surise si ea clatinandu cu capulu.

— Ce desfetare ti-afi dta in acést'a, câ primesci astu-feliu pe contele Malevschi? — o întrebai ordinóra.

— Elu are o barba atátu de frumósa, — respunse ea, — dar ce se tiene acést'a de dta? — Numai ce nu credi dóra câ lu-iubescu? — díse ea cu o alta ocaziune, — nu, eu nu potu iubi nici decâtu pe unulu ca acela, pe care trebuie sê-lu despretiúescu, si la care trebuie sê me rogu pentru tóte. Mie mi-trebuie unu barbatu ca acel'a, carele sê me póta deobligá elu insu-si. Inse char Domnului! unu astu-feliu de barbatu nu esiste, de siguru nu existe!

— Asié dara nu vei iubi dta nici odata?

— Dar dta? Séu nu te iubescu eu pe dta! — díse ea lovíndu-me cu manusi'a-mi peste nasu.

Intru adeveru Sinaid'a glumiá adese-ori cu mine. Trei septemani întregi i facui visita in tóta diu'a, si câte nu mai trebui sê suferu de la ea. Numai arare-ori viniá la noi, de ce mi-para bine, câ-ci la noi totu-de-una ducea rolulu de princesa, si atunci eu nu cutezam nici a me apropiá de dins'a. Naintea mamei me teameam a me dechiará, câ-ci ea nu potea suferí pe Sinaid'a, si ne priviá pe ambii cu suspitiune. De tatalu-meu nu me temeam, lui nu-i pasá de mine, elu arare-ori conversá cu Sinaid'a, inse de conversá, conversá cautu si ratiunalu.

Mi-intrelasai tóte ocupatiunile, atátu cetirea câtu si calarirea. Continu me târâiam pe langa locuinti'a Sinaidei, ca unu vierme legatu de picioré; mi se para câ asiu voi sê remanu acolo in vécu, . . . inse acést'a nu se potea; mam'a me certá, éra a une-ori chiar si Sinaid'a me intristá.

(Va urmá.)

S A E O N U

CE E NOU?

* * (Alegerile de deputati dietali) se si incepura in unele locuri, si se voru continuá in tóte dílele. In Transilvani'a se voru intemplá mai tardíu alegerile. Avemu sê indreptámu, dupa o informatiune mai nóua, cá in Satu-mare in cerculu Carasiului, in locul lui Dionisiu Popffu s'a candidatú frate-seu Justinu Popffu. In Carasiu afara de dnii Ales. Mocioni, Babesiu si contracandidatul acestuia, se mai candidara urmatorii romani: in Zorlentiu Iuliu Petricu, in Fagetu Mihaiu Bésán. In Selagiu la Cehu s'a candidatú Georgiu Popu. In comitatulu Aradului advocatulu Iosifu Nistoru s'a candidatú in contra lui Antoniu Mocioni. In Transilvania — confusiune babilonica.

* * (Triste sciri de la Bucuresci.) Din „Romanulu“ de la Bucuresci aflámu, cá acolo procesele de despartíre totu se sporescu, pana chiar si in clasele cele mai innalte. Éta ce scrie unu colaboratoru alu numitului diariu: „Este o divortio-turbare in aeru, care dá peste mesura de lucru tribunalelor, si acésta pana 'n sferile cele mai susu cocotiate in societate. Ori incatro te vei invérți 'n lume, audi: „Dn'a X. s'a presintatu la tribunalu cu sociulu seu in divortiu, siedinti'a fiindu secreta, se 'ntielege, cá-ci tóta lumea scéfe, dupa diece minute, ce s'a petrecutu in acele siedintie secrete.“

* * (Universitatea de la Clusiu) se va deschide cu inceputulu vítorinului anu scolasticu. Fói'a oficiala publica o scrisóre a imperatului, prin care — si pana la aprobarea dietei — concede ministrului de cultu a face tóte pregatirile necesarie pentru acésta.

* * (Adunarea avocatorilor romani la Alba-Iulia) a decursu in 27 maiu in liniscea cea mai mare, si numai acuma primimu unu micu reportu despre decursulu ei. Dupa acést'a, adunarea a alesu de presiedinte ad hoc pe dlu dr. Ratiu. Incependu-se desbaterile, s'a primitu unu proiectu de statute, care publicandu-se prin diuarie dreptu materialu de studiare, se va desbata si acceptá intr'o adunare, care se va conchiamá a nume pentru acestu scopu. Cu aceste adunarea se incheiá.

⊙ (O ingeniósa constatare a verstei unui pensionaru.) Istori'a s'a intemplatú la Bucuresci. „Patria“ de acolo ni o enara astu-felu: Locot. Gr. I. cu cáti-va ani in urma esíndu din serviciulu armatei, si fiindu june inca, se gandí la midiloculu prin care ar poté sê profite de pensíune inainte de terminulu legiuitu, si acésta negresítu si in desperarea lipsei de midilóce, prin cari sê póta sustiené famili'a. Pe candu elu reflectá la unu birtu intr'o strada retrasa de langa piatia, vediú cerendu-i mila unu betranu si dupa elu nu trech multu si mai venira doi, pe data i vení ide'a: si propuse acestora cá ar avé a-i rogá pentru unu micu serviciu, de la care ar poté profitá o suma bunisióra; — sermanii nenorociti au fostu gata a acceptá, candu audíra de óre-cari midilóce la cari nu s'ar fi ascepatu nici odata. In acestu scopu pensionarulu li si spuse modulu serviciului ce li cere, si pe candu elu li propunea despre afir marea dovediloru ce li cerea, prin juramentu, amicii ce participau la prandiu cu d. I. si

cari erau preparati de acésta, — adaugara, cá si ei sunt gata a jurá, ceea ce negresítu incuragiá pe nenorociti cersítori. A dóu'a dí inaintea tribunalului Ilfov, secti'a III-a cei trei cersítori deghisati cu costume antice nationale de boeri, procurate de pe la lautari, prestau juramentu cá d. locot. Gr. I. are etatea de 50 ani trecuti, si astu-felu certificatulu de etate lu-costá pe d. I. veri-o 10 galbeni. Candu vení inse in revisiunea logofetului dreptáti d. I. Br., acést'a observandu figur'a locotenentului I. esitá unu momentu a subscrie actele cuvenite de asiediarea acestuia la pensíune. Locotenentulu prevediendu perderea, alergá in piatia, angagiá trei femei spoitorese, li prepará cáte unu costumu in doliu si preparandu-le de scen'a ce urmá sê serve, le conduse in cas'a logofetului demanéti'a inainte de a fi scolatu acést'a si se puse pe bocite, in anticamera La acestu sgomotu de jale esí logofetés'a si logofetulu, se informá cá aceste trei sunt surorile orfane ale locotenentului ce solicita clasarea sa la pensíune, si cuprinsu de mil'a nenorocirii acestora, — subscrie decisiunea de inseriere in lista pensionariului. Acelu locot. abié adi póte sê aiba aprópe vêrst'a ce a dobendit'o prin ingeniós'a sa procedare cu multi ani in urma!

* * (Unu preotu — telharu.) De cáte-va luni cetimu cu multa intristare despre escesele unoru preoti romanesi. Aceste escese culminara prin casulu unui preotu romanu din Siimosiu, comitatulu Aradului, care a platitu doi ómeni spre a ucide pe barbatulu concubinei sale. Acuma de curendu éra-si se iví unu casu scandalosu, bucinatu de tóte foile unguresi. Unu preotu din Gerlice in Banatu, Iosifu Munteanu, petrecéndu intr'una din serile trecute in o cafenea din Pesta, vediú cá unu negutiatoriu de porci scapá sub mésa unu pachetu de hartfi. Preotulu nu grai nimica, ci — departandu-se negutiatoriulu — aredicá pachetulu si lu-puse in busunariu. In pachetu erau 13,000 fl. Negutiatoriulu mai tardíu observá, cá i lipsescu banii, merse la capitanatu. In scurtu preotulu fu prinsu, in Steinbruck, chiar candu voíá sê plece trenulu. Banii erau inca totu la elu, afara de 10 fl. Tribunalulu apoi lu-condamná la inchisóre de 9 luni. Apoi asemene infami sê invetie moralitatea pe poporulu nostru?

‡ (Morti.) Maria Constantinesca, o actritia buna a teatrului din Bucuresci, la 11 maiu. — Davidu Lazariciu, juristu de an. III in Sibíiu, la 21 maiu. — Nicolau Dimitropolu, comerciantu si comisariu in pasulu Temisiu, in etate de 75 ani, la 2 jun. — Antoniu Todorescu, preotu in Monostoru, in Banatu, la 24 maiu. — Solomonu Loichitia, parocu in Jebelu, langa Timisiór'a, la 7 maiu.

Literatura si arte.

* * (Diletantii nostri teatrali din Clusiu) in 3/15 maiu au represintatu piesele: „Mani'a posturiloru“, comedia in unu actu de V. Alesandri, — si „Soldatulu Romanu.“ Inainte de aceste s'a declamatu poesí'a „Barnutiú si natiunea“, scrisa de V. Rusu, si inter-

pretata de Iacobu Muresianu, ér între piese V. Filipu a declamatu „Saraculu“ de Teutu. Intre junii diletanti mai mare efectu facura: dsiór'a Maria Centea, si studintii B. S. Podóba, A. Centea, V. Filipu, G. Bocosiu si Getie.

* * (Espositiunea de bele-arti) a artistiloru in viétia din Romaní'a s'a deschisu in septeman'a trecuta. Diuariele regreta, câ dlu Grigorescu n'a espusu nici unu tablou. Intre tablourile cele mai frumóse se numera „Mórtea lui Lapusneanu“ de Amanu, „Barbu lautariulu“ de unu june pictore Iliescu, si „Femei'a la toaleta“ de Amanu.

Din strainetate.

× (Asaltu de dame.) Dîlele aceste siedeau vr'o 60 de baieti intr'unu salonu alu unui otelu din Berlin, discutandu a supra onoru statute importante, candu de odata se deschise in fundulu salonului o usia si mai multe dame in toaleta de balu, cu bucheturu mari in mani, venira langa mésa, unde se gaseau ei; in desulu acestoru dame mai erau inca altele multe insírate. De-ocamdata credeau acesti domni, câ de catra aceste virgine imbracate in albu, li se face vr'o ovatiune, dar curendu esí una dintre ele si intrebà: „déca domnii inca n'au terminatu? Damele doriau sê li ajute, câ-ci asceptau deja mai bine de o óra desiertarea salonului pentru a dantiá.“ Acésta marturisire provocà naturalminte o mare veselia, dar si o parere de reu generala, câ-ci deja straluciau câte-va lacrimi pe frumosi ochi ai juneloru dame — si domnii se declarau in modulu celu mai galantu gata la ori-ce conce-

siune, candu in fine se descoperi neintielegerea prin comunicarea, câ damele rogau numai de a lasá sê tréca unu pibuino prin sala in salonulu loru, unde vreau sê faca musica si sê dantieze. Acésta se incuviintia de odata si dupa ce instrumentulu fu transportatu, siedintiele se potura continuá. Fara energi'a dameloru ar fi trebuitu lumea amatória de dantiu sê renuncie la acésta petrecere, câ-ci adunarea se inchise apoi dupa mai multe óre.

△ (Pivniti'a ambasadorului republicei argentine.) Din cele multe pecate, cu cari s'au incarcatu ulanii prusiani in resbelulu din urma, trebe sê se numere si pivniti'a ambasadorului republicei argentine, dlu Balcarce. Este in adeveru tristu de a cetí, cum Esce-lenti'a sa argentina deplange amaru in relatarea sa anuala catra guvernulu de Buenos-Ayres, cele 3,500 carafe de vinu, pe cari obrasnicii de ulanii le-au datu pe gátu in pivniti'a palatului seu din Brunoy si cum printiulu Bismark refusá colegului seu diplomatu orice despagubire, sub cuventu câ aceste consecintie le atrage resbelulu dupa sine.

× (O socia venduta.) Precum anuncia jurnalulu „Western Times“ a vendutu de curendu unu barbatu in Exater pe soci'a sa pentru 50 pundi sterlingi. Pe câtu se vede, cumperatoriulu s'a amoretatu de soci'a vendiatoriului ce-i erá amicu, si intemlandu-se ca celu din urma sê traiésca reu cu jumetatea sa, tégulu fu curendu incheiatu. Ofert'a de 50 pundi fu primita si cumperatoriulu si-conduse soci'a la Plymonth, unde noii casatoriti locuescu si acuma.

Suplementu: *Novela de Iosifu Vulcanu*, tom. I. còla XII.

Invitare de prenumeratiune la „Familia.“

Semestrulu primu, januariu—juniu, se va incheiá cu nr. 26. Rogâmu dara pe toti aceia, a caroru abonamintu voru espirá atunce, a si-le renof câtu mai curendu.

Cuprinsulu si formatulu foi, dimpreuna cu indatinatulu suplementulu de o còla, va remané intocmai ca pan'acuma. Asemene si timpulu aparitiunii va fi si in viétoriu totu dominec'a.

Observâmu numai atât'a, câ déca publiculu ne va onorá cu unu spriginu mai caldurosu, — si mai alesu déca domnii restantieri si-voru aduce a minte, câ déca au primitu fói'a, este cuviintiosu a si platí, vomu publicá ilustratiuni mai adese ori.

Pretulu de prenumeratiune pe 1/2 de anu 5 fl., pentru Romaní'a 1 galbenu.

Prenumeranti noi si-voru poté procurá de la noi urmatóriele opuri: 1) „Cavalerii Noptii“, romanu istoricu de Ponson du Terrail, tradusu de Iosifu Vulcanu, cincu tomuri mari, pretulu 3 fl., — 2) „De unde nu este rentórcere“, romanu de Adrien Gabrielly, tradusu de Titu Budu, unu tomu, pretulu 50 cr., — 3) „No-vele“ de Iosifu Vulcanu, tomulu antâiu, pretulu 60 cr. — Apoi urmatóriele tablouri: 1) „Inaugurarea societâti academice romane“, 60 cr., — 2) „Coriolanu si Veturia“ 60 cr., — 3) „Mihaiu Eroulu in batali'a de la Calugareni“ 60 cr., — 4) „Traianu cu óstea sa trece Dunarea,“ 60 cr., — 5) Portretulu lui Jonu Brateanu, 60 cr.

Còle de prenumeratiune separate de asta-data nu vomu tiparí, asignatiunile postale suplinescu acestu scopu, si-apoi tramiterea prenumeratiuniloru pe acésta cale còsta mai pucinu.

In fine o rogare! Esperinti'a de pan'acuma ni-a invetiatu a nu mai tramite in viétoriu nimeniua fói'a far a primí inainte pretulu de prenumeratiune. Ne rogâmu dara a fi seusati, déca nu vomu mai poté impliní asemene cereri!

Domnii colectanti voru primí dupa 5 esemplare unulu in semnu de multiamita.

Pesta 2/14 juniu 1872.

Josifu Vulcanu,
redactorulu editoru alu „Familiei.“

Proprietariu, redactoru respundiatoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1872. Strad'a lui Alesandru nr. 13.